

„FIGYELŐ“ UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT

BUDAPEST
Telefon: József 3426

Lap: _____

Megjelent: _____

1930 máj 11.

VASÁRNAPI POSTA

Nem értem a Bécsi-kaput...

Azt a Bécsikaput nem értem, amit állítólag restaurálni fognak. Restaurálni, kiigazítani, helyreállítani, romlott állapotából újjáépíteni valami olyat lehet, ami van. Bécsikapu pedig nincs. A várnak volt valaha ilyen elnevezésű kapuja, amit, ha jól tudom, a múlt században lebontottak, miután egyszer már átépítették szép, cifra barokkra. Lebontották és most nincs, ahogy nincs a rondella és nincs a Hatvanikapu, a molnárok bástyája és nincs a hajóhid, a régi városháza, a Valerogyár, a Gyapju-utcai színház és nincs egy légió régi ház, erődítményrészlet, templom, középület, miégyen, amit apáink lerontottak s ami egyszerűen nincs, restaurálhatatlanul nincs többé. A vár Bécsikapuja sincs már a létezők között s most azt hallom, hogy restaurálják, illetőleg újra fel fogják építeni. Ezt csakugyan lehet, építeni lehet egy új Bécsikaput, valami régi rajz szerint új építményt lehet emelni a régi kapu formájára, de ha csakugyan ezt akarják, ha csakugyan le akarnak másolni valamit, ami már régen lehordott, akkor — minden tiszteletem és nagyrabecsülésem a tervelők iránt csonkítatlan marad bár, de akkor itt valami olyan készül, amitől a szemlélő esze először fétován imbolyog, aztán egyszerűen megáll.

En most nem akarok arról beszélni, hogy még egy leromlott Bécsikaput restaurálni is csak akkor lenne logikus, ha egy pár mégis sürgősebb befektetés már megtörtént. De új Bécsikaput építeni, mikor nem tudunk új Rókus-kórházhoz jutni és mikor a pesti vízvezeték vize zsiros a bacillusoktól, mert nincs pénz a kijavítására... jó, hát ne beszéljünk ilyen nagyszabásu nyomoruságokról. Boldog vagyok, ha agilis férfiak pénzt tudnak előteremtteni arra, hogy meglevő és romlandó értékeinket konzerválják, nem bánom, akár romokat restauráljanak és nem rekriminálok én szociális hiányokat, ha kulturális befektetésekről van szó. Ha azonban restaurálni kell, akkor kérek először valamit, ami van s ez a valami legyen olyan, hogy ha helyreállítódik, ebből valaminek ebben az országban haszna legyen. A várost díszíteni is célszerű, de az öncélú díszítés feleslegel-

tételez, viszont temérdek olyan praktikus célú létesítmény van itt igen sanyaru állapotban, amit, ha rendbehoznánk, egyuttal felettébb díszítené is a várost. Teszem azt, ha van pénzünk építésre, egészen jeles dolog lenne restaurálni a Rudasfürdőt, amely csakugyan műemlék és abban a bizonyos fürdővárosban jelentékeny gyakorlati tényező is lehetne. A pompás török architektúrát most egy száználmas bódé rejti és a Gellérthegy északi részének képe most csuf ettől a barbár hodálytól, amit, ha lehordanának a török fürdő felől és a meglevőt restaurálnák, csakugyan pompás városdíszítést is kapnánk ebből. Ha jól tudom, a Tabán is romokban hever. Ez egy egész városrész, amit ha egyszer restaurálnánk, ha gyógyszállodákká és gyógyparkokká kiépítenénk, valósággal jövedelmeket nyitnánk a városnak amellet, hogy remekül díszítenék is azt. Egy kis maliciával azt is lehetne ajánlani, hogy rontsunk le egy pár köztéri szobrot, — a legújabb szüleményeket mindenestre — és restauráljuk a városképet jobb szobrokkal. Volna szívem lebontani a levéltári épület szörnyü toronyképményét is, ami kétségtelenül pocékká teszi a vár esztétikai egységét és szívesen leszedném a rémületes bérházakat a halászbástya elől, hogy ez a szép építmény csakugyan leszállhasson a Dunáig és az lehessen, aminek mestere elképzelte.

Egy dolog vitathatatlanul bizonyos: Budapest székesfővárost nem fogjuk soha történelmi várossá visszacsinálni. A budai vár tönkre van téve és ezen többé egy tucat kaszirozott Bécsikapu sem segít. A várbeli utcák megmaradt pár történelmi emlékére vigyázzunk, mert ez a pár régi ház lehet kedves emlék a multból, de Budavára, mint egységes városrész, nem a multból átmentett valóság, — valljuk be már egyszer, — nincsen többé. A Szent György-tér malterarchitektúrája megölte a világ egyik legszebb zárt terét, amely csakugyan nevezetesség lehetett volna, ha megmarad ugy, hogy a miniszterelnöki palota stilusa dominálja. De nem maradt meg és a Sándor-palotát is csak a jóságos Gondviselés óvta a lebontástól: ez a tér ma egy rideg új városrész, amelynek sarkában egy szép régi

Ajánlom

minden nagyot- hallónak

használjon

SIEMENS-PHONOPHONT

Viasszanyeri természetes tiszta hallását.
Szakszerű díjmentes kipróbálás vételköltség nélkül.
MAGYAR SIEMENS-REINIGER-VEIFA R.-T.
Budapest, VI., Nagymező-utca 4.

palota lapul. És a vár utcái sem egy régi város utcái többé, hanem hórihorgas, modern bécsi házakkal meghatározott új utcák, amelyekben különálló régi házak is maradtak egyelőre. A Szentháromság-téren is hiába van a Mátyás-templom és a nyugati oldal pár régi háza: a tér olyan, amilyenné a pénzügyminiszterium sivár kliségótikája rondítja. A várban lehetnek régi maradványok, de a vár maga nincs többé és restaurálhatatlan, legfeljebb le lehetne bontani az idegen piszkot s úgy foghijjasan hagyni az utcamaradékokat. Ezentúl aztán semmi történelmi részlete nincs a városnak. Elszórtan egy-egy régi ház, de sehol egy olyan tömb, ami történelmi városképet adna. Mondjuk, hogy csakugyan építenek egy ál-Bécsikaput. Ettől a vár jobb lesz és a beleépített rondítmányoktól tisztultan, holmi Nürnberg lesz itt tapasztalható? Aligha; mert ha most a Gellérthegy felépitjük Wartburg várát és a Dunapartra a Dogepalotát, amit szintén javasolt már egy tulbuzgó tervelő, ha felépítünk újra mindent, ami elpusztult, akkor sem lesz Budapest történelmi emlék, sem Velence, sem a régi Buda, sőt még a régi Pest sem, hanem lesznek a modern városban olyan kulisszák, amik előtt értetlen ámulattal áll az idegen, mondván, hogy ezeknek ugyan sok felesleges pénzük lehet. De hogy akárci a szurrogátumokból a történelem, az elmúlt élekek jelenvalóságának hangulatát kapná, az nem valószínű, lévén az ilyen hangulatok döntő motívuma éppen a valódiság. Az a Bécsikapu, ami egy eltűnt épület formájára újra épül, csak éppen annyira történelem és annyira régi város, mint az a Mezőgazdasági Múzeum a Városligetben, sőt nem történelmibb, mint amilyen az a bizonyos Ósbudavára volt.

Nyugodjunk meg már egyszer abban, hogy Budapest modern város, amelyet csak érdekességekkel díszít, de nem tesz történelmi emlékké a fennmaradt pár régi épület. Igenis, óvjuk, tatarozzuk ezeket s örüljünk, hogy olyan érdekes szabadterei muzeumot örököltünk, mint amilyen az aquincumi romterület, de a városnak nem a régiség, hanem az újszerűség adja karakterét s díszíteni ezt a várost csak úgy szabad, hogy díszével a modern világváros képe legyen mindig szebbé és teljesebbé. Szobrok és kutak, azt igen és parkok, ha kérem szabad, például a régi lóversenytér gigászi szemétdombja helyén kicsoda remek kert lehetne, Istenem! Park a Gellérthegyen, amelynek ingyen adott szépségét most pallérvillák éktelenítik és a szent Gellért-szobor alá töpörtyüből rakott műsziklák gunyolják. Restaurálni a Gellérthegyet, uraim! És a budai Dunapartot, amely jelenleg csakugyan pocék, amelynek gyógyforrások sorozata használatlanul kallódik s ahol ivócsarnokok és gyógysetányok helyett kavicstelepek és kofabódék díszlenek és a villamossínek foglalják el a világra szóló fürdőállék helyét. Restauráljuk a

Önnek megfelelő öngyújtó is van az öngyújtó szaküzletbe

Állandó újdonságok. Mindennemű javítást vállalok
V., Vilmos császár-ut 4. (Deák-térnél)
.....

Margitszigetet, mert ez a csudaszép városi kincs ma nem több, mint romhalma minden vendéglői és betonpagodái dacára. Apáink bölcsen e tündérsziget kötelepítették a gyárvárost és változatos füstök és kormok áramlását garantáltá számára minden északi és keleti széllel. Restauráljuk a Rácfürdőt és a Császárfürdőt a világ reumatéripiájának középpontjává, vagy restauráljuk az elrontott Andrássy-utat, ha már eltérünk a fürdőváros elégszer nem hánytorgatható témájától, — restauráljuk az Operaházát, amely a világ egyik legszebb színháza, amelynek nézőtere kétségtelenül a legszebb és amelynek remek Lotz-plafonja már alig látszik, amelynek külső kövérücskösek a félszázados piszoktól s amelynek szobrait szörnyű tuskókká mállasztotta az idő. Ha van pénzünk, építsünk stadiont, sportvárost a testi kulturának, ami lám kitellett a félakkora Nürnbergtől és restauráljuk a Hűvösvölgyet közművekkel, a karsztos részeken furt kuttakkal, restauráljuk a várost tisztasággal, jó kövezettel, jó közlekedéssel, levegővel, villaövezettel, parkokkal, szép, átgondolt, jól megkomponált városrészekkel, restauráljuk hidakkal és szállodákkal és kulturával, tegyük világfürdővé Budapestet, mely egyuttal modern és csodálatos világváros legyen, restauráljuk zenei kulturánkat jó hangversenyteremmel, idegenforgalmunkat zenei ünnepélyekkel, jól működő szervezetekkel és restauráljuk szegénységünket okos áldozatokkal, szociális segítséssel, takarékos építéssel, a kereseti lehetőségek fokozásával jómóddá. Építsük meg egészzé a félben maradt és elrontott Budapestet, de egy pillanatig se higyjük azt, hogy ha itt felépítünk drága pénzen egy hamisított Bécsi-kaput, akkor majd nem Rothenburgba megy a turista történelemért, hanem ide jön, ahol most kezdenek kasirozott multat építeni, mint az ujjgazdag, aki hamis ősökkel szereli fel képtárát.

Márkus László

.....